

Reconeixement pòstum per a Josep Mascaró Passarius

L'investigador i cartògraf menorquí rep la Taula d'Or – Premi Maria Lluïsa Serra, que atorga el Consell de Menorca.

El Consell Insular de Menorca va concedir el proppassat 18 de maig a l'erudit cartògraf, arqueòleg i lingüista menorquí Josep Mascaró Passarius (Alaior, 1923 – Palma, 1966) la Taula d'Or – Premi Maria Lluïsa Serra, la màxima distinció de l'illa, com a reconeixement a títol pòstum pel seu gran treball científic realitzat.

Els familiars de l'investigador, historiador i cartògraf alaiorenc van recollir el guardó, premi a tota una vida de dedicació a la història i a la cultura, com han reconegut, entre d'altres institucions, la Societat Històrico-Arqueològica Martí Bella.

El filòleg Xavier Gomila, membre de la secció de llengua i literatura de l'Institut Menorquí d'Estudis, va ser l'encarregat de fer el discurs d'elogi, titulat "Del patrimoni més desconegut de Menorca, la toponímia". Gomila va considerar Passarius "la figura més important de la toponímia menorquina". "Com a persona –digué–, Passarius fou un investigador transversal en el sentit que va cultivar diferents disciplines, sobretot arqueologia i toponímia, tot interrelacionant els coneixements en els seus treballs." El ponent va reconèixer que "la seva obra toponímica és la més ampla feta mai per un investigador en relació amb Menorca". Al marge de l'amplíssima bibliografia que Mascaró Passarius va publicar sobre Mallorca, Gomila destacà la publicació del *Mapa general de Menorca*, amb l'apèndix "Nomenclator de Menorca, el Catàleg d'accidents de la costa"; el *Catàleg de finques rústiques i breus notes arqueològiques*; la *Toponímia Antiga de les Illes Balears*; i tota una extensa relació d'articles publicats en revistes.

Xavier Gomila va assenyalar també que "l'onomàstica en general i la toponímia en particular constitueixen una part fonamental del nostre patri-



Mascaró Passarius és un referent per als estudiosos de la prehistòria menorquina.

moni immaterial que la transformació vertiginosa de la societat posa en perill". Per tot això, "resulta fonamental la presa de consciència col·lectiva al voltant del valor patrimonial de l'onomàstica i l'esforç dels estudis en la recollida toponímica".

Passarius és autor, entre moltes obres més, del *Corpus de toponímia de Menorca*, que va iniciar el 1950 i que des de llavors roman inèdit. "T treballador de la cultura", com s'anomenava ell mateix, Passarius es va dedicar de ben jove a recórrer tota l'illa i a aplegar tots els topònims de Menorca. A Mallorca, on es va traslladar poc temps després, l'erudit va repetir la mateixa experiència, i en va sortir el *Mapa de l'illa de Mallorca* a escala 1/25. La seva investigació va quedar condensada en el *Corpus de toponímia de Mallorca*, que va publicar en sis volums i que ha esdevingut un instrument de referència a les Illes. Ell mateix en féu,

de fet, una revisió ampliada, que es va reeditar als anys noranta.

Ara, vuit anys després de la seva mort (1923-1996), el setembre sortirà la seva magna obra *Corpus de toponímia de Menorca*, inèdita des que fa més de mig segle l'erudit n'inicià la recerca. Un acord entre el Consell de Menorca, Sa Nostra i el Grup Serra, editor del diari *Última Hora*, permetrà ara que l'obra surti al carrer en fascicles en aquest rotatiu i amb tapes dures. Una altra obra sobre Menorca espera també encara la seva publicació: el *Corpus de toponímia del Terme de Ferreries*.

Investigador autodidacte, l'obra de Passarius és avui un referent cabdal per a nombrosos estudiosos de la prehistòria i de la toponímia menorquina. De fet, el fruit de la seva tasca és utilitzat encara avui dia com a base per a l'elaboració de noves recerques.

A part de les obres ressenyades, Mascaró en va publicar d'altres, com *Els monuments megalítics de l'illa de Menorca* (1958), *Les Taules* –amb què va aconseguir el premi de l'Ateneu de Maó el 1968–, *Prehistòria de les Balears* (1968) i una *Història de Mallorca* en cinc volums.

Mascaró va desenvolupar també, juntament amb Joan Coromines, una tasca valuosíssima que va quedar condensada en el primer volum de *Onomasticon Cataloniae* i que li va permetre anar perfilant tots els seus corpus toponímics de les Illes.

L'erudit menorquí va rebre durant la seva vida diferents reconeixements, entre els quals la medalla d'or de la comunitat autònoma que el Govern balear li concedí el 1996. El Govern va voler premiar, d'aquesta manera, amb la seva màxima distinció els seus treballs sobre la toponímia i sobre el llegat arqueològic de les Illes. Passarius afegia el seu nom als de Llorenç Villalonga, Marià Villangómez, Francesc de Borja Moll, Nicolau Cotoner, Miquel Barceló o el Pare Miquel Batllori, entre molts d'altres, que han rebut aquesta distinció.

Carles Marqués